

Spis treści

Wykaz skrótów	XV
Wykaz literatury	XXIII
Wstęp	1
Rozdział I. Zagadnienia ogólne	11
§ 1. Pojęcie postępowania arbitrażowego	11
I. Doktrynalne określenia arbitrażu handlowego	11
II. Arbitraż handlowy w systemie prawa cywilnego	14
1. Rezygnacja z prawa do sądu jako podstawa kompetencji sądu polubownego	15
2. Realizacja prawa do ochrony prawnej w postępowaniu arbitrażowym oraz postarbitrażowym	18
3. Relacje pomiędzy sądem polubownym a sądem państwowym	19
III. Źródła regulacji prawnej arbitrażu handlowego	22
1. Prawo krajowe	22
2. Umowy międzynarodowe	26
3. Ustawa Modelowa UNCITRAL	28
4. Regulamin Arbitrażowy UNCITRAL	29
5. Wytyczne, wskazówki i zalecenia wykorzystywane w arbitrażu	30
6. Regulaminy stałych sądów arbitrażowych	31
§ 2. Charakter prawny arbitrażu handlowego	32
I. Cechy arbitrażu handlowego	32
1. Rola woli stron	32
2. Pomocniczy charakter przepisów prawa materialnego	33
3. Szybki i odformalizowany charakter postępowania – odesłanie	34
4. Poufność – odesłanie	34
II. Prywatnoprawny czy publicznoprawny charakter arbitrażu handlowego	35
1. Cechy prywatnoprawnego arbitrażu handlowego	38
2. Cechy publicznoprawnego arbitrażu handlowego	38
§ 3. Funkcja i rodzaje arbitrażu handlowego	39
I. Funkcja i cel arbitrażu handlowego	39

II. Rodzaje arbitrażu handlowego	40
1. Arbitraż krajowy i międzynarodowy	40
2. Arbitraż instytucjonalny, <i>ad hoc</i> , administrowany	43
3. Arbitraż ogólny i specjalistyczny	45
III. Miejsce postępowania arbitrażowego	46
IV. Zalety i wady arbitrażu handlowego	49
1. Zalety arbitrażu handlowego	49
A. Elastyczność postępowania arbitrażowego	50
B. Fachowość arbitrów	55
C. Szybkość postępowania arbitrażowego	55
D. Poufny charakter postępowania arbitrażowego	58
2. Wady arbitrażu handlowego	60
A. Koszty prowadzenia postępowania	61
B. Postępowania postarbitrażowe	62
C. Ryzyko błędu	63
D. Ograniczona kognicja sądu arbitrażowego	64
Rozdział II. Powołanie arbitra	65
§ 1. Podmiotowe i przedmiotowe przesłanki powołania arbitra	65
I. Osoby mogące pełnić funkcję arbitra	65
1. Wymogi ustawowe	65
2. Sędzia państwowy jako arbiter	66
A. Uzasadnienie wyłączenia sędziów państwowych od rozstrzygania sporów arbitrażowych	67
B. Unormowania przyjęte w wybranych systemach prawnych	69
C. Konflikt interesów	71
D. Sankcja z tytułu naruszenia zakazu	73
E. Postulaty <i>de lege ferenda</i>	74
3. Arbiter doraźny a arbiter stały	76
A. Kwalifikacje wymagane od arbitra doraźnego	79
B. Zasady powołania arbitra doraźnego	80
C. Kompetencje arbitra doraźnego oraz postępowanie przed arbitrem doraźnym	81
D. Zasady i tryb wyłączenia arbitra doraźnego	84
E. Odwołanie od rozstrzygnięcia arbitra doraźnego	86
F. Arbiter doraźny a tryb przyspieszony rozpoznawania spraw w postępowaniu arbitrażowym	88
G. Podsumowanie	95
II. Kwalifikacje wymagane od arbitra zgodnie z porozumieniem stron	96

1. Wymóg bezstronności i niezależności a kwalifikacje arbitra	97
2. Obywatelstwo	100
3. Dyspozycyjność arbitra	102
4. Szczególne kwalifikacje arbitra	103
5. Wymogi regulaminów stałych sądów arbitrażowych. Listy arbitrów	106
6. Konsekwencje niezachowania wymogów dotyczących kwalifikacji arbitra	108
7. Podsumowanie	111
III. Wymagania formalne dotyczące bezstronności i niezależności	112
§ 2. Tryb powołania arbitra	112
I. Sposoby wyłaniania arbitra	114
II. Powołanie arbitra w trybie ustalonym przez strony	114
III. Nominacja zastępcza – powołanie arbitra w razie braku ustaleń stron	115
IV. Chwila powołania arbitra oraz zespołu orzekającego	121
§ 3. Pojęcie i charakter prawny <i>receptum arbitrii</i>	124
I. Strony <i>receptum arbitrii</i>	127
II. Forma <i>receptum arbitrii</i>	130
III. Zawarcie <i>receptum arbitrii</i>	132
IV. Zakres obowiązków stron wynikających z <i>receptum arbitrii</i>	135
V. Treść <i>receptum arbitrii</i>	140
1. <i>Essentialia negotii receptum arbitrii</i>	141
2. <i>Naturalia negotii receptum arbitrii</i>	149
3. <i>Accidentalia negotii receptum arbitrii</i>	149
VI. Charakter prawny <i>receptum arbitrii</i>	150
1. Materialnoprawny, procesowy, czy mieszany charakter <i>receptum arbitrii</i>	151
2. <i>Receptum arbitrii</i> a wybrane rodzaje umów	153
A. Umowa o dzieło	154
B. Umowa zlecenia	155
C. Umowa o świadczenie usług	156
D. Umowa nienazwana	157
VII. Wygaśnięcie <i>receptum arbitrii</i>	159
VIII. Zasady kształtowania <i>receptum arbitrii</i> w wiodących polskich stałych sądach arbitrażowych	159
1. Sąd Arbitrażowy przy Krajowej Izbie Gospodarczej	160
2. Sąd Arbitrażowy przy Konfederacji Lewiatan	163

3. Sąd Polubowny (Arbitrażowy) przy Związku Banków Polskich	165
IX. Podsumowanie – stanowisko autora	166
Rozdział III. Wykonywanie funkcji arbitra	171
§ 1. Obowiązki i prawa arbitra	171
I. Obowiązek arbitra zachowania bezstronności i niezależności ..	173
II. Obowiązek arbitra rozpoznania i rozstrzygnięcia sporu	174
III. Obowiązek osobistego wykonywania funkcji arbitra	181
IV. Pozostałe obowiązki arbitra	183
V. Prawo arbitra do otrzymania stosownego wynagrodzenia	186
VI. Prawo arbitra do otrzymania zwrotu poniesionych wydatków ..	191
VII. Pozostałe prawa arbitra	191
VIII. Podsumowanie	194
§ 2. Bezstronność i niezależność arbitra	195
I. Istota bezstronności i niezależności arbitra – odesłanie	195
II. Ogólne Standardy Wytucznych IBA Dotyczące Bezstronności, Niezależności i Ujawniania	196
1. Ogólny Standard Nr 1 – Ogólna Zasada	198
2. Ogólny Standard Nr 2 – Konflikty Interesów	199
3. Ogólny Standard Nr 3 – Ujawnienie przez Arbitra	201
4. Ogólny Standard Nr 4 – Zrzeczenie się Stron	203
5. Ogólny Standard Nr 5 – Zakres	205
6. Ogólny Standard Nr 6 – Stosunki	208
7. Ogólny Standard Nr 7 – Obowiązek Arbitra i Stron	210
8. Podsumowanie	211
III. Praktyczne Zastosowanie Ogólnych Standardów Wytucznych IBA	212
1. Czerwona Lista Bezwzględna	214
2. Czerwona Lista Względna	215
3. Lista Pomarańczowa	219
4. Lista Zielona	221
5. Podsumowanie	223
IV. Oświadczenie arbitra o niezależności i bezstronności	223
1. Oświadczenia arbitra o bezstronności i niezależności wykorzystywane w polskich stałych sądach arbitrażowych ..	224
2. Oświadczenia arbitra o bezstronności i niezależności wykorzystywane w wybranych zagranicznych stałych sądach arbitrażowych	228
3. Ocena rzetelności wykonania przez arbitra obowiązku złożenia oświadczenia o bezstronności i niezależności	235

4. Zakres informacji ujawnianych przez arbitra w oświadczeniu a późniejsza weryfikacja jego bezstronności i niezależności	237
5. Wytyczne IBA a oświadczenie arbitra o bezstronności i niezależności	238
6. Podsumowanie	240
V. Zakres ujawnienia a bezstronność i niezależność arbitra w postępowaniu arbitrażowym	240
1. Subiektywna czy obiektywna ocena okoliczności mogących wywoływać wątpliwości co do bezstronności lub niezależności arbitra	243
2. Bezstronność arbitra a konflikt interesów	245
3. Charakter relacji pomiędzy arbitrem a stroną lub podmiotami z nią powiązanymi	247
A. Relacja majątkowa	249
B. Relacja zawodowa	250
C. Relacja osobista	255
D. Relacja innego rodzaju	258
4. Zakres danych podlegających ujawnieniu	259
A. Kompletność i szczegółowość ujawnienia	259
B. Informacje dotyczące relacji majątkowych (finansowych)	261
C. Informacje dotyczące relacji zawodowych i osobistych	262
D. Informacje dotyczące okresu, w którym zachodziła budząca wątpliwość relacja	263
E. Informacja dotycząca innych relewantnych okoliczności	265
5. Skutki prawne uchybienia przez arbitra obowiązkowi ujawnienia wszystkich okoliczności mogących budzić uzasadnione wątpliwości co do jego bezstronności lub niezależności	266
6. Podsumowanie	268
VI. Sposób powołania arbitra a jego bezstronność i niezależność ..	268
1. Zasady powoływania arbitrów w wybranych zagranicznych sądach arbitrażowych	269
2. Zasady powoływania arbitrów w polskich sądach arbitrażowych	272
3. Ocena klasycznego modelu powoływania arbitrów w postępowaniu arbitrażowym	273
4. Międzynarodowa i krajowa ocena zjawiska	276

5. Proponowane rozwiązania	278
6. Podsumowanie – stanowisko autora	282
Rozdział IV. Odpowiedzialność arbitra	285
§ 1. Podstawowe zasady odpowiedzialności arbitra	287
I. Charakter prawny stosunku pomiędzy arbitrem oraz stronami sporu – odesłanie	287
II. Podstawa odpowiedzialności arbitra	287
1. Odpowiedzialność arbitra <i>ex contractu</i>	288
2. Odpowiedzialność arbitra <i>ex delicto</i>	295
III. Zakres szkody podlegającej naprawieniu przez arbitra	299
§ 2. Odpowiedzialność arbitra wobec stałego sądu arbitrażowego oraz wobec pozostałych arbitrów	301
I. Odpowiedzialność arbitra wobec stałego sądu arbitrażowego .	301
II. Odpowiedzialność arbitra wobec stałego sądu arbitrażowego a odpowiedzialność stałego sądu arbitrażowego wobec stron postępowania	303
III. Odpowiedzialność arbitra wobec pozostałych arbitrów	304
§ 3. Zasady ukształtowania odpowiedzialności arbitra stosowane w praktyce arbitrażowej	306
I. Zasady odpowiedzialności arbitra przyjęte w wybranych stałych sądach arbitrażowych	307
II. Zasady odpowiedzialności arbitra przyjmowane w postępowaniach prowadzonych przed sądami polubownymi <i>ad hoc</i>	309
III. Zasady odpowiedzialności arbitra w wybranych obcych systemach prawnych	311
§ 4. Immunitet arbitra	313
I. Istota immunitetu arbitra	313
II. Uzasadnienie ustawowego ograniczenia odpowiedzialności arbitra	317
III. Podsumowanie – uwagi <i>de lege ferenda</i>	319
Rozdział V. Wyłączenie arbitra	321
§ 1. Zasady i tryb wyłączenia arbitra	321
I. Unormowanie w KPC	322
II. Zasady i tryb wyłączenia członka zespołu orzekającego w wiodących polskich stałych sądach arbitrażowych	325
1. Przesłanki wyłączenia arbitra	326
2. Zasady postępowania	327
3. Termin	328
4. Żądanie strony wyłączenia powołanego przez siebie arbitra	330

5. Wpływ wniosku o wyłączenie arbitra na bieg postępowania arbitrażowego	331
6. Konsekwencje przedłużania biegu postępowania arbitrażowego	331
III. Zasady i tryb wyłączenia członka zespołu orzekającego w wybranych zagranicznych sądach arbitrażowych oraz według Regulaminu Arbitrażowego UNCITRAL	335
1. Przesłanki wyłączenia arbitra	335
2. Zasady postępowania	336
3. Termin	338
4. Żądanie strony wyłączenia powołanego przez siebie arbitra	339
5. Wpływ wniosku o wyłączenie arbitra na bieg postępowania arbitrażowego	340
6. Konsekwencje przedłużania się biegu postępowania arbitrażowego	341
IV. Konkurencyjność postępowań o wyłączenie arbitra	345
V. Zakres badania podstaw wniosku o wyłączenie arbitra	350
1. Sądy powszechne	350
2. Sądy arbitrażowe	355
VI. Wyłączenie arbitra w orzecznictwie sądów powszechnych i Sądu Najwyższego	356
VII. Podsumowanie	360
§ 2. Wyłączenie sędziego a wyłączenie arbitra	361
I. Zasady wyłączenia sędziego	362
II. Zasady wyłączenia arbitra określone w KPC	363
III. Zasady wyłączenia arbitra określone poza KPC	365
IV. Zastosowanie przesłanek wyłączenia sędziego do wyłączenia arbitra	367
V. Zastosowanie przesłanek wyłączenia arbitra do wyłączenia sędziego	369
VI. Wzajemne korzystanie z dorobku orzeczniczego przez sądy państwowe oraz sądy arbitrażowe	370
VII. Podsumowanie	371
§ 3. Postępowanie o wyłączenie arbitra przed wybranymi stałymi sądami arbitrażowymi	372
I. Postępowanie o wyłączenie arbitra przed Sądem Arbitrażowym przy Krajowej Izbie Gospodarczej w Warszawie	373
1. Podstawy wniosków o wyłączenie arbitra	373
A. Podstawy materialne	374

B. Podstawy osobowe	382
C. Podstawy procesowe	402
D. Brak należytej staranności w prowadzeniu postępowania	407
E. Wnioski oczywiście wadliwe	412
2. Wnioski dotyczące całego Zespołu Orzekającego	418
3. Wpływ wniosku o wyłączenie arbitra na bieg postępowania arbitrażowego	420
4. Retorsyjny wniosek o wyłączenie arbitra	421
5. Przyczyny niskiej skuteczności wniosków o wyłączenie arbitra	423
6. Podsumowanie	424
II. Postępowanie o wyłączenie arbitra przed Sądem Arbitrażowym przy Konfederacji Lewiatan	424
1. Statystyka składanych wniosków o wyłączenie arbitra	425
2. Podstawy wniosków o wyłączenie arbitra	427
A. Podstawy materialne	427
B. Podstawy osobowe	428
C. Podstawy procesowe	430
3. Wpływ wniosku o wyłączenie arbitra na bieg postępowania arbitrażowego	430
4. Retorsyjny wniosek o wyłączenie arbitra	431
5. Przyczyny niskiej skuteczności wniosków o wyłączenie arbitra	432
6. Podsumowanie	432
III. Postępowanie o wyłączenie arbitra przed Sądem Polubownym (Arbitrażowym) przy Związku Banków Polskich	433
1. Specyfika postępowania o wyłączenie arbitra w sprawach przed SPZBP	433
2. Podstawy wniosków o wyłączenie arbitra	435
A. Podstawy materialne	436
B. Podstawy osobowe	441
C. Podstawy procesowe	446
3. Przyczyny niskiej skuteczności wniosków o wyłączenie arbitra	449
4. Podsumowanie	449
IV. Postępowanie o wyłączenie arbitra przed wybranymi zagranicznymi stałymi sądami arbitrażowymi	450
1. Statystyka składanych wniosków o wyłączenie arbitra	450
2. Podstawy wniosków o wyłączenie arbitra	453
A. Podstawy materialne	454

B. Podstawy osobowe	458
C. Podstawy procesowe	470
D. Stronniczość arbitra	476
E. Brak należytej staranności w prowadzeniu postępowania	478
F. Wnioski oczywiście wadliwe	479
3. Wnioski dotyczące całego zespołu orzekającego	481
4. Wpływ wniosku o wyłączenie arbitra na bieg postępowania arbitrażowego	482
5. Retorsyjny wniosek o wyłączenie arbitra	484
6. Skuteczność wniosków o wyłączenie arbitra	485
7. Podsumowanie	486
§ 4. Przesłanki wyłączenia arbitra a skarga o uchylenie wyroku sądu polubownego	486
I. Artykuł 1206 § 1 pkt 4 <i>in principio</i> KPC jako podstawa skargi o uchylenie wyroku sądu polubownego	487
II. Orzecznictwo sądów powszechnych oraz Sądu Najwyższego ...	492
Rozdział VI. Ustanie mandatu arbitra	499
§ 1. Przyczyny ustania mandatu arbitra	499
I. Wykonanie mandatu arbitra	500
II. Utrata przez arbitra legitymacji do dalszego wykonywania funkcji	502
1. Utrata kwalifikacji wymaganych od arbitra na podstawie umowy stron	503
2. Powstały konflikt interesów	505
3. Obowiązek aktualizacji oświadczenia o bezstronności i niezależności	507
III. Wyłączenie arbitra – odesłanie	508
IV. Odwołanie arbitra	509
V. Ustąpienie arbitra	511
VI. Śmierć arbitra oraz trwała niezdolność arbitra do dalszego pełnienia funkcji	512
VII. Podsumowanie	514
§ 2. Skutki prawne ustania mandatu arbitra	514
I. Skutki prawne ustania mandatu dla arbitra	514
II. Skutki prawne ustania mandatu dla postępowania arbitrażowego (kadłubowe zespoły orzekające)	515
1. Przyczyny powstania kadłubowego zespołu orzekającego .	517
2. Dopuszczalność konstrukcji kadłubowych zespołów orzekających	519

Spis treści

3. Postępowanie prowadzone przez kadłubowe zespoły orzekające	525
4. Wyroki wydawane przez kadłubowe zespoły orzekające	528
5. Kadłubowe zespoły orzekające a obowiązek zachowania wymagań co do składu sądu polubownego	530
6. Podsumowanie	532
§ 3. Roszczenia stron w razie ustania mandatu arbitra	534
Uwagi końcowe	539
Indeks rzeczowy	553